

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 11 juni 1941 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om ändring i kommunalskattelagens bestämmelser beträffande jordbrukares taxering.

(2:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 31 i första kammaren av herr *Bondeson* m. fl. och nr 199 i andra kammaren av herr *Olsson* i Kullenbergstorp m. fl., har hemställts, att »riksdagen ville för sin del antaga sådan ändring av kommunalskattelagen, att rätten för jordbrukare att taxeras efter bokföringsmässiga grunder kommer till direkt uttryck i lagen eller i anvisningarna». Tillika har anhållits, att vederbörande utskott vid ett tillstyrkande av förestående hemställan ville förelägga förslag till de härför erforderliga ändringarna i förenämnda lag respektive i anvisningarna till densamma.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Frågan om jordbrukares rätt att deklarerera efter bokföringsmässiga grunder har varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet bland annat i samband med behandlingen vid 1927 års riksdag av Kungl. Maj:ts proposition nr 102 med förslag till kommunalskattelag m. m.

Kommunalskattekommittén hade i 28 § av sitt förslag till kommunalskattelag intagit en bestämmelse att, därest för jordbruk, dess binäringar eller skogsbruk ordnad bokföring funnes av beskaffenhet att läggas till grund för uppskattning av inkomsten, denna finge beräknas efter bokföringsmässiga grunder.

Uti flertalet av de utlåtanden, som avgivits över kommitténs förslag i förenämnda hänseende, hade detta lämnats utan erinran. Kammarrätten hade icke gjort någon annan anmärkning mot förslaget än att i lagtexten borde tydligt utsägas, att det skulle tillkomma vederbörande myndigheter att avgöra, huruvida en jordbrukare skulle få deklarerera bokföringsmässigt.

Beträffande denna fråga anförde *föredragande departementschefen* i ovan nämnda proposition nr 102 följande:

»Kommunalskattekommitténs förslag innebär, såvitt jag kunnat finna, rätt för vederbörande taxeringsmyndigheter att bestämma icke blott, huru-

vida en jordbrukare skall taxeras efter bokföringsmässiga grunder, utan jämväl de grunder, efter vilka taxeringen i dylikt fall skall ske, detta senare dock med den inskränkningen, som kan anses ligga i uttrycket 'efter bokföringsmässiga grunder'. I motsats till vad fallet var med 1922 års sakkunnigförslag, innehåller kommittéförslaget inga närmare bestämmelser om inkomstberäkningen vid taxering efter bokföringsmässiga grunder liksom ej heller bestämmelser, huru bör förfaras, när en jordbrukare vill övergå från det ena till det andra systemet. Jag finner det icke tillrådligt att på detta sätt överlämna åt taxeringsmyndigheterna att, utan ledning av lagstiftningen, bestämma omfattningen av det inkomstbegrepp, som skall tillämpas i vissa fall. Skall författningsenlig rätt för jordbrukare att taxeras efter bokföringsmässiga grunder införas, synas i skattelagstiftningen böra meddelas närmare regler för inkomstberäkningen. Emellertid hava mot inkomstsakkunnigas härutinnan framlagda förslag framförts anmärkningar av den art, att sagda förslag icke lära kunna utan omarbetning i väsentliga delar läggas till grund för lagstiftning i ämnet. En dylik omarbetning har icke nu kunnat ske. På grund av vad jag nu anfört hava i det framlagda förslaget icke upptagits några bestämmelser i ämnet, utan torde med denna fråga tillsvidare få bero i avvaktan på vidare utredning.»

Första särskilda utskottet vid 1927 års riksdag anförde i sitt utlåtande nr 1 i detta ämne följande:

»I anledning av vad chefen för finansdepartementet anfört rörande fortsatt utredning av frågan om jordbrukares rätt att taxeras efter bokföringsmässiga grunder, tillåter sig utskottet framhålla önskvärdheten av att under tiden intill dess en även enligt utskottets mening behövlig dylik utredning kommer till stånd och leder till resultat, taxeringsmyndigheterna ej skola bryta med nuvarande praxis att, om ordnad bokföring med vinst- och förlustkonto finnes och kan väntas komma till fortsatt användning, så att trygghet för en likformig taxering i framtiden föreligger, medgiva taxering efter bokföringsmässiga grunder. Bland de skäl, som anförts för en reform, vilken lagfäster denna praxis, tillåter sig utskottet särskilt framhålla, att för dem, som äro pliktiga att i eljest bedriven näringsverksamhet föra handelsböcker, vilka i dylikt fall laglikmätigt böra avse även jordbruksrörelse, en taxering efter bokföringsmässiga grunder måste te sig särskilt naturligt.»

Förenämnda proposition nr 102 avslogs av 1927 års riksdag.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 213 till 1928 års riksdag med nytt förslag till kommunalskattelag liksom vid förslagets behandling i riksdagen var den nu förevarande frågan ej föremål för särskild uppmärksamhet.

Vid 1939 års riksdag var frågan om betydelsen av bokföring för jordbruket föremål för uppmärksamhet i samband med spørsmålet om avdrag för värdeminskning å inventarier vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet. I de likalydande motionerna I: 157 och II: 227 hemställdes nämligen om utredning och förslag till sådan ändring i kommunalskattelagen, att jordbruket i fråga om avdrags- och avskrivningsbestämmelser bleve fullt jämställt med andra näringar. Dessa motioner föranledde ej någon riksdagens åtgärd.

1939 års bevillningsutskott framhöll i sitt betänkande nr 30 i anledning av förenämnda motioner bland annat, att i fråga om jordbruk ej förelåge bokföringsskyldighet samt att ordnad bokföring i allmänhet ej förekomme.

Utskottet, som ansåg de nuvarande bestämmelserna i ämnet för jordbruket stundom icke leda till ett i beskattningsavseende nöjaktigt resultat, funne skäl tala för att frågan gjordes till föremål för närmare utredning. Därvid borde omprövas, huruvida icke jordbrukets avskrivningsfråga kunde lösas efter i huvudsak samma grunder, som gällde beträffande rörelse. Vid en sådan lösning av frågan funne utskottet det vara nödvändigt, att garantier skapades för en tillfredsställande kontroll liknande den vid rörelse antingen genom bestämmelser om bokföringsskyldighet för jordbruket eller ock på annat betryggande sätt.

Till stöd för det i de nu föreliggande motionerna framställda yrkandet hava motionärerna under hänvisning till första särskilda utskottets vid 1927 års riksdag ovan återgivna uttalande i denna fråga anfört bland annat, att vad utskottet uttalat visserligen beaktats i ett par utslag av regeringsrätten men att de lägre taxeringsmyndigheterna icke syntes känna sig bundna därav. Ur olika synpunkter måste det anses beklagligt, att jordbrukarnas önskan att få deklarerera och taxeras efter bokföringsmässiga grunder icke i gör-ligaste mån underlättades och stimulerades. Särskilt kunde framhållas, att en materiellt mera riktig taxering på detta sätt kunde erhållas till gagn för såväl det allmänna som de skattskyldiga. Jämväl för jordbrukarna såsom näringsidkare skulle rätt att bli taxerade efter bokföringsmässiga grunder vara betydelsefull, då genom bokföringen bättre översikt över jordbrukets ekonomi kunde erhållas. Det vore emellertid givet att, om bokföringen icke finge läggas till grund för taxeringen, intresset för bokföringen väsentligt minskades. Det enda sätt, som säkerställde, att taxeringsnämnderna mera allmänt godtoge rätt för jordbrukarna att bli taxerade efter bokföringsmässiga grunder, vore enligt motionärernas mening, att denna rätt komme till direkt uttryck i lagtexten eller anvisningarna. Först på detta sätt kunde det förväntas, att principen bleve allmänt känd och respekterad.

I de föreliggande motionerna hava icke riktats några anmärkningar i sak mot gällande bestämmelser i fråga om beräkningen av inkomst av jordbruk eller dess binärningar. Motionärernas förslag går allenast ut på att en bestämmelse borde införas i kommunalskattelagen eller anvisningarna till densamma om rätt för jordbrukare att taxeras efter bokföringsmässiga grunder. Enligt motionärernas mening vore nödvändigt, att en sådan bestämmelse infördes, för att jordbrukarna skulle vinna säkerhet för att taxeringsmyndigheterna respekterade sagda rätt.

På sätt framgår av den förut lämnade redogörelsen föreligger enligt utskottets mening rätt för jordbrukare, som hava ordnad bokföring, att deklarerera sin inkomst av jordbruk eller dess binärningar efter bokföringsmässiga grunder. I praxis hava också jordbrukare medgivits rätt till taxering efter sådana grunder. Vid sådant förhållande finner utskottet behov icke föreligga av någon särskild bestämmelse härom i kommunalskattelagen, och utskottet får därför avstyrka bifall till motionärernas förslag. Då det emellertid visat sig,

Utskottet.

att taxeringsnämnderna icke alltid synas äga kännedom om att jordbrukare, som hava ordnad bokföring, äga rätt att deklarerera sin inkomst med stöd av räkenskaperna, finner utskottet det vara av vikt att landskamrerarna i sina anvisningar till ledning vid taxeringen fästa taxeringsmyndigheternas uppmärksamhet på förefintligheten av sagda rätt.

I detta sammanhang finner utskottet lämpligt att beröra frågan om betydelsen i beskattningsavseende av ordnad bokföring för jordbrukarna. I 1939 års bevillningsutskotts förenämnda betänkande nr 30 har i samband med frågan om jordbrukares rätt till avdrag för värdeminskning å inventarier anförts bland annat, att för en lösning av denna fråga efter i huvudsak samma grunder, som gälla beträffande rörelse, vore nödvändigt att skapa garantier för en tillfredsställande kontroll liknande den vid rörelse genom bestämmelser om bokföringsskyldighet för jordbrukare eller ock på annat betryggande sätt. Med anledning av ett vid innevarande års riksdag motionsvis väckt förslag om uppmjukning av gällande avskrivningsregler bland annat för driftbyggnader, som användas i jordbruket, har utskottet i sitt denna dag avgivna betänkande nr 33 uttalat sig till förmån för en sådan uppmjukning, och utskottet har jämväl hemställt om utredning i ämnet. För att skattskyldig skall komma i åtnjutande av nämnda förmån i beskattningshänseende, har utskottet ansett det villkoret böra uppställas, att den skattskyldige har ordnad bokföring. Utskottet har sålunda anledning antaga, att frågan om jordbrukets bokföring blir aktuell i nu berörda sammanhang, samt att därvid beträffande jordbrukarnas beskattning i allmänhet frågan måhända kommer att lösas.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 31 av herr Bondeson m. fl. och II: 199 av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl., om ändring i kommunalskattelagens bestämmelser beträffande jordbrukets taxering, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 juni 1941.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Elon Andersson, friherre Lagerfelt, Wahlmark, Sjö Dahl, Ekman, Velande, Frans Ericson, Egnell och Sandström*; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Hagberg* i Malmö, *Björklund, Olsson* i Gävle, *Persson* i Undersvik, *Lundell, Falk, Jonsson* i Skedsbygd, *Sundström* i Skövde och *Svensson* i Ljungskile.

Reservationer:

1) av herr *Lundell*, som anfört:

»Bestämmelserna i kommunalskattelagen (21—23 §§ med tillhörande anvisningar) beträffande beräkningen av inkomst av jordbruksfastighet synas mig icke medgiva deklaration och taxering efter 'bokföringsmässiga grunder' om däri inlägges även rätt till affärsmässiga avskrivningar i samma omfattning som ifråga om inkomst av rörelse är medgivet. Särskilt är att observera att enligt 22 § 2 mom. avdrag icke få göras för värdeminskning å inventarier. Icke heller få avdrag göras för värdeminskning av dränering, stängsel m. m. Föreskrifterna om avdrag för värdeminskning av byggnader äro icke i sig själva särskilt otillfredsställande, men de tillämpas av beskattningsmyndigheterna mera restriktivt än i fråga om rörelse.

Billighet och rättvisa fordra att, vid sidan av de föreskrifter, som nu gälla för jordbrukares deklaration och taxering på grund av särskilt uppställd jordbruksbilaga, jordbrukare, som har tillfredsställande affärsbokföring, även må medgivas lagfäst rätt att deklarerera med stöd av denna bokföring och rörelsebilaga (ev. särskilt utformad för inkomst av jordbruksfastighet).

På grund härav hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utarbetande av förslag till sådana ändringar och tillägg till kommunalskattelagen, att inkomst av jordbruksfastighet må kunna deklareraras och taxeras även efter bokföringsmässiga grunder motsvarande dem som gälla för inkomst av rörelse.»;

2) av herr *Jonsson* i Skedsbygd.